Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2017-00159

VNEUS Siivola Heli(VNK) 09.03.2017

Asia
Yleisten asioiden neuvosto 7.3.2017

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 07.03.2017

Keskusteltiin Eurooppa-neuvoston 9-10.3. kokouksessa hyväksyttävistä päätelmistä. Suomi sai useilta jäsenmailta tukea pyrkimykselle vahvistaa tekstiä sisämarkkinoissa, kauppapolitiikassa ja puolustuksessa. Teksti tuskin kuitenkaan enää muuttuu kovin paljon. Uusi luonnos jaetaan keskiviikkona.

Otettiin tiedoksi Euroopan parlamentin päätöslauselmat istuntojaksoilta 1.-2.2. ja 13. -16.2.2017.

Otettiin tiedoksi puheenjohtajan eurooppalaista ohjausjaksoa koskeva yhteenvetoraportti ja saatettiin Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi neuvoston ehdotus euroalueen suosituksiksi.

Saatiin tilannekatsaus parempaa lainsäädäntöä koskevan toimielinten välisen sopimuksen toimeenpanossa edistymisestä. Komissio nosti esille neuvoston tarpeen aktivoitua muutosesityksiä koskevien vaikutusarviointien laadinnassa. Aiheeseen palataan kesäkuun neuvostossa.

Hyväksyttiin marraskuusta 2016 saakka jäissä ollut rahoituskehysten välitarkastelua koskeva ratkaisu Italian nostettua viimein varaumansa. Komissio antaa Italian toiveiden mukaisen julistuksen nuorisotyöttömyyden torjunnasta, muuttoliikkeen hallinnasta ja turvallisuudesta. Neuvosto ei liity julistukseen. Komission kollegio käsittelee asian keskiviikkona, minkä jälkeen päätös lähetetään Euroopan parlamentin hyväksyttäväksi.

Suomea edusti kokouksessa valtiosihteeri Samuli Virtanen.

A-kohtien luettelon hyväksyntä

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti. Näihin sisältyivät mm. seuraavat:

Hyväksyttiin direktiiviehdotus terrorismin torjumisesta (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi terrorismin torjumisesta sekä terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta). Lisäksi istunnon pöytäkirjaan merkittiin neuvoston, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission yhteinen lausuma, jonka mukaan tehostettuja rikosoikeudellisia puitteita terrorismin torjumiseksi on täydennettävä tehokkailla toimenpiteillä terrorismiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja toimivalla terrorismirikoksia koskevalla tietojenvaihdolla.

Neuvosto hyväksyi Schengenin rajasäännöstön muutoksen, joka velvoittaa jäsenmaat suorittamaan systemaattiset rekisteritarkastukset Schengen-alueelle saapuville ja alueelta lähteville EU-kansalaisille.

Eurooppa-neuvoston 9.–10.3.2017 valmistelu

Pj totesi Coreperin jälkeen jaetun uuden version päätelmistä. EU pitää kiinni sitoumuksistaan. Painotus on talousaiheilla, joissa näkymä on myönteinen. Kaupassa lähetetään selvä viesti vapaakaupan puolesta. Sisämarkkinoissa on paljon tehtävää jäljellä. Turvallisuuden ja puolustuksen alalla Eurooppa haluaa tehdä enemmän joulukuussa 2016 luodun momentumin pohjalta. Eurooppa-neuvoston pj valitaan seuraavaksi 2½ vuodeksi. Yksimielisyyden puute Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) perustamisen suhteen todetaan, mikä antaa kiinnostuneille maille mahdollisuuden edetä kohti tiiviimpää yhteistyötä.

Komissio totesi maaliskuun olevan tärkeä EU:n tulevaisuuskeskustelun ja odotettavissa olevan Britannian eroa koskevan notifikaation vuoksi. Työllisyyden ja kasvun osalta komissio jakaa positiivisen arvion, mutta työtä on jatkettava. Sisämarkkinoiden aukot on tukittava. Vapaakaupassa halutaan edetä. Kauppapolitiikan suojainstrumenttien sekä polkumyyntitullien laskentakaavan uudistamisessa tulisi edetä nopeasti. Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelman (EDAP) suhteen olisi edettävä nopeasti. Puolustusrahastosta tulee esitys ajoissa Eurooppa-neuvoston kesäkuun kokousta varten. Muuttoliikkeen hallinnassa etulinjan maiden painetta on helpotettava, ja palautuksia on tehostettava kv. suojelua tarvitsemattomien henkilöiden osalta. EU:n rajanylitystietojärjestelmä (EES) tulee saada aikaan kesäkuuhun mennessä ja yhteinen matkustajatieto- ja -lupajärjestelmä (ETIAS) vuoden loppuun mennessä. Länsi-Balkanin maiden osalta EU:n tulee vahvistaa sitoumuksensa. Vuorovaikutus on viime vuosikymmeneltä lähtien tehnyt Länsi-Balkanin maat paljolti yhteensopiviksi EU:n kanssa, mutta paljon työtä on vielä jäljelläkin. Komission valkoinen kirja toivottavasti inspiroi EU:n tulevaisuudesta käytävää keskustelua.

Päätelmäluonnoksesta käydyssä keskustelussa todettiin myönteinen kehitys talouden osalta, mutta korostettiin tarvetta jatkaa rakenneuudistuksia ja edistää investointeja. Pari jäsenvaltiota toivoi investointien tuomista vahvemmin esiin tekstissä viitaten muun muassa tarpeeseen kiirehtiä Euroopan strategisten investointien rahaston (EFSI 2.0) käsittelyä Euroopan parlamentissa.

Useat jäsenvaltiot painottivat, että sisämarkkinoiden osalta tarvitaan enemmän kunnianhimoa etenkin palveluissa ja digitaalisissa sisämarkkinoissa. Esimerkkinä mainittiin datan vapaa liikkuvuus. Yksittäiset jäsenvaltiot nostivat esille myös maantieliikenteen vapaan liikkuvuuden näkökulmasta sekä lähetettyjen työntekijöiden direktiivin. Pari jäsenvaltiota kiitteli elintarvikkeiden kaksoislaatua koskevien huolien huomioimista päätelmissä.

Muutama jäsenvaltio korosti sisämarkkinoiden teollisen perustan vahvistamista. Toisen näkemyksen mukaan näiltä osin tulisi pitäytyä joulukuun 2016 päätelmissä eli pysyä harkintavaiheessa.

Yksi jäsenvaltio korosti, ettei energiaunionia pitäisi ajaa hätiköiden ja että Nordstream 2**:**n yhteensopivuus energiaunionin ja EU-lainsäädännön kanssa pitäisi selvittää.

Pari jäsenvaltiota painotti, että talouskasvun ja sisämarkkinoiden tulisi hyödyntää tasaisemmin kaikkia ihmisiä kaikissa jäsenvaltioissa. Osa jäsenvaltioista piti sosiaalisen Euroopan elementtejä toivottavina tekstissä. Vastakkaisen näkemyksen mukaan päätelmissä tulisi välttää ”reilun” (fair) kaltaisia termejä, koska niille ei ole yhteisiä määritelmiä. Esille nostettiin myös sosiaalisen koheesion ja nuorisotyöllisyyden huomioiminen.

Useat jäsenvaltiot korostivat kauppapolitiikkaa maaliskuun Eurooppa-neuvoston keskeisenä aiheena. Keskustelussa painotettiin vapaakaupan ja kunnianhimoisten vapaakauppasopimusten edistämistä ja EU:n roolia monenvälisen kauppajärjestelmän vahvistamisessa. Yksittäisinä huomioina nostettiin esille myös sosiaalisten ja ympäristöhuolien huomioiminen kauppapolitiikassa, maatalouteen liittyvät herkkyydet sekä viittaukset Kiinaan, Mercosuriin ja Meksikoon. Yksi jäsenvaltio toi esille myös, että kauppapolitiikan suojainstrumenteista pitäisi tehdä ”demokraattisemmat ja läpinäkyvämmät”. Pari

jäsenvaltiota painotti kolmansien maiden velvollisuutta soveltaa kauppasopimuksia yhtäläisesti kaikkiin jäsenmaihin.

Muutama jäsenvaltio korosti pankkiunionin sekä laajemmin talous- ja rahaliiton viimeistelyä. Yksi jäsenvaltio toivoi mainintaa yhteisestä talletussuojasta (EDIS) ja korosti tarvetta edetä riskien vähentämisessä ja jakamisessa rinnakkain.

Turvallisuuden ja puolustuksen osalta useat jäsenvaltiot korostivat tarvetta riittävään kunnianhimoon. Momentumia tulee pitää yllä ja joulukuun päätelmien toimeenpanossa tulee edetä. Ulkoasiainneuvoston linjausta pysyvästä esikuntarakenteesta (MPCC) tulisi tervehtiä. Useampi jäsenvaltio korosti tarvetta edetä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) käynnistämiseksi. Esille nostettiin myös puolustuksen korkean tason konferenssi Prahassa kesäkuussa 2017, Euroopan investointipankin (EIP) rooli puolustuksen rahoituksessa sekä siviilikriisinhallinnan vahvistaminen.

Yksi jäsenvaltio piti turvallisuudesta ja puolustuksesta varovaisemman puheenvuoron, ja yksi korosti, ettei Eurooppa-neuvoston päätelmissä tulisi tältä osin mennä 6.3. ulkoasiainneuvoston päätelmiä pidemmälle.

Keskustelussa korostettiin tarvetta kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan muuttoliikkeen hallinnassa. Pari jäsenvaltiota painotti tarvetta edetä yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisessa, jotta turvapaikanhakijoiden paine saadaan jaettua unionissa tasaisemmin. Yksi jäsenvaltio korosti tarvetta toteuttaa sisäisiä siirtoja. Lisäksi tuotiin esille, että lähestymistavan tulisi olla maantieteellisesti kattava ja että kompakteja tulisi laajentaa uusiin kumppanimaihin.

Yksi jäsenvaltio korosti, ettei ilmastokysymysten tarkastelun tarve ole poistunut.

Länsi-Balkanin osalta toivottiin yhtäältä empaattisempaa ja myönteisempää tekstiä sekä EU:n tuen vahvistamista. Toisaalta painotettiin, että Länsi-Balkanin mailta on edellytettävä reformeja, ja esitettiin yksityiskohtaisempaa tekstiä rikollisuuden, terrorismin, laittomien rahavirtojen ja salakuljetuksen ongelmista. Esitettiin myös näkemys, ettei tekstiä tulisi muuttaa. Strategista viestintää korostettiin.

Päätelmäkeskustelussa nostettiin esille myös EU:n rooli Sahelissa ja laajemmin Afrikassa.

Yleisellä tasolla tuotiin esille, että Eurooppa-neuvoston päätelmien teksti tulisi kirjoittaa tavalla, joka nostaisi pääviestit selkeämmin ja ymmärrettävämmin esille sekä kansalaisille että unionin ulkopuolisille toimijoille.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että Eurooppa-neuvoston keskustelun tulisi heijastaa avainprioriteeteille EU:n tulevaisuuskeskustelussa annettua painoarvoa. Sisämarkkinoilla tarvitaan lisää kunnianhimoa ja tuoretta ajattelua etenkin palveluiden ja digitaalisten sisämarkkinoiden osalta. EU:n tulee edistää vapaakauppaa, pyrkiä kunnianhimoisiin vapaakauppasopimuksiin kumppanien kanssa ja ottaa johtorooli monenvälisen kauppajärjestelmän vahvistamisessa. Eurooppa-neuvoston joulukuussa hyväksymät toimet ulkoisen turvallisuuden ja puolustuksen alalla tulee toimeenpanna hyödyntäen täysimääräisesti EU:n perussopimusten tarjoamat mahdollisuudet. Kun Eurooppa-neuvosto palaa aiheeseen kesäkuussa 2017, tarvitaan konkreettisia tuloksia pysyvän rakenteellisen yhteistyön ja puolustuksen vuosittaisen arvioinnin osalta. Tulisi myös varmistaa, että EU:n pääviestit, esimerkiksi kaupan ja puolustuksen osalta, ovat selkeitä.

Pj totesi, että uusi versio päätelmäluonnoksesta jaetaan keskiviikkona.

Euroopan parlamentin päätöslauselmat istuntojaksoilta 1.-2.2.2017 Brysselissä ja 13.–16.2.2017 Strasbourgissa

Neuvosto otti tiedoksi Euroopan parlamentin päätöslauselmat yllä mainituilta istuntojaksoilta. Pj nosti erityisesti esille Euroopan parlamentin kolme mietintöä EU:n tulevaisuudesta sekä päätöslauselmat koskien Georgian viisumivapautta, terrorismin vastaista taistelua ja ulkorajatarkastusten vahvistamista.

Strasbourgin täysistunnossa Euroopan parlamentti hyväksyi myös EU-Kanada -kauppasopimuksen sekä EU:n ja Kanadan välisen sopimuksen strategisesta kumppanuudesta.

Eurooppalainen ohjausjakso

Neuvosto otti tiedoksi puheenjohtajan eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan yhteenvetoraportin ja saattoi Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi neuvoston ehdotuksen euroalueen suosituksiksi. Asiakohdassa ei käyty keskustelua. Pj kävi alustuksessaan lyhyesti läpi eurooppalaisen ohjausjakson valmisteluprosessin. Neuvoston eri kokoonpanojen käymien keskustelujen pohjalta laadittu yhteenvetoraportti pohjustaa asiaa koskevaa keskustelua maaliskuun Eurooppa-neuvostossa. Eurooppa-neuvoston keskustelun tukena on myös neuvoston ehdotus euroaluetta koskeviksi suosituksiksi sekä aiempi vuotuinen kasvuselvitys. Maakohtaiset suositukset tulevat käsittelyyn huhti-toukokuussa sen jälkeen, kun jäsenvaltiot ovat laatineet omat tavoitteensa ja suunnitelmansa. Komissio painotti hyvää yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken prosessin edetessä.

Toimielinten välinen sopimus paremmasta lainsäädännöstä (IIA) – katsaus toimeenpanossa saavutettuun edistykseen

Neuvosto sai pj:n tilannekatsauksen IIA:n toimeenpanossa saavutetusta edistyksestä. Edellisen kerran asia oli esillä neuvostossa joulukuussa 2016. Tuolloin hyväksyttiin myös kolmen toimielimen yhteinen julistus lainsäädäntötyön painopisteistä. Julistus oli uusi askel yhteistyön tiiviistämiseksi lainsäädäntöasioissa, ja sen tavoitteena on tehostaa työskentelyä ja parantaa yhteistyötä. Malta on sitoutunut julistuksen toimeenpanoon omalla pj-kaudellaan ja uskoo, että asiassa saavutetaan edistystä. Yhteisen sopimuksen mukaan kaikkien toimielinten tulee arvioida IIA:n toimeenpanoa yhteisesti kolme kertaa vuodessa. Asiasta järjestetään lähiviikkoina korkean poliittisen tason kokous, jossa voidaan avoimesti keskustella siitä, missä mennään ja miten tulisi edetä. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole sopia mistään konkreettisista yhteisistä tavoitteista toimeenpanon osalta.

Maltan pj-kaudella on aloitettu keskustelut kv-sopimusten neuvottelua koskevan käytännön yhteistyön ja tietojenvaihdon parantamisesta. Seuraavan aihetta koskeva tapaaminen on tarkoitus järjestää lähiviikkoina. Euroopan parlamentin vaatimukset ovat melko pitkälle meneviä ja ylittävät pj:n arvion mukaan IIA:n sisältämän mandaatin. Toimielinten välisen sopimuksen täytäntöönpano etenee myös täytäntöönpanovallan (komitologia) ja säädösvallan siirtämistä (delegoidut säädökset) koskevissa kysymyksissä. EU-säädökset, joihin sisältyy komitologiamenettelyyn kuuluva ns. valvonnan käsittävä sääntelymenettely (PRAC), mukautetaan delegoitujen säädösten järjestelmään komission esitysten pohjalta. Keskustelut kriteereistä, jotka koskevat rajanvetoa täytäntöönpanovallan ja säädösvallan siirtämisen välillä, on tarkoitus käynnistää myöhemmin.

Komissio katsoi IIA:n toimeenpanossa edetyn hyvin. Myös lainsäädäntöprosessin seurantaa koskevan yhteisen tietokannan sekä delegoituja säädöksiä koskevan rekisterin valmistelut etenevät. Komissio toivoi, että neuvosto aktivoituisi myös muutosesityksiä koskevien vaikutusarviointien osalta, muistuttaen, että tähän on IIA:n nojalla yhteinen velvoite. Komissio on valmis antamaan tietoa omista käytännöistään ja menetelmistään neuvoston valmistelutyön tueksi.

Pj totesi, että aiheeseen palataan uudessa tilannekatsauksessa kesäkuun neuvostossa.

Rahoituskehysten välitarkastelu

Italian nostettua varaumansa neuvosto vahvisti EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (2014–2020) välitarkastelua koskevan ratkaisun sellaisena kuin se hyväksyttiin alustavasti 15.11.2016. Pj totesi työskennelleensä kulisseissa aktiivisesti sen eteen, että pysähdyksiin jäänyt prosessi saataisiin päätökseen.

Komissio piti välitarkastelun hyväksymistä tärkeänä, jotta EU:n talousarviossa voidaan paremmin huomioida ajankohtaiset poliittiset painopisteet ja varautua myös yllättäviin haasteisiin. Nuorisotyöttömyyden torjuminen, muuttoliike sekä sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat tärkeitä prioriteettialoja, joihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Komissio toivoi, että neuvosto voisi liittyä julistukseen, jonka komissio aikoo antaa tarpeesta seurata kehitystä näillä sektoreilla ja esittää uusia toimia ja lisäpanostuksia tarpeen mukaan.

Italia kiitti komissiota tuesta ja julistuksesta. Se vahvisti voivansa nostaa varaumansa ja pidättäytyvänsä äänestyksessä. Italian kannat ovat kuitenkin ennallaan. Jos EU haluaa muuttaa asioita, on sen kyettävä panostamaan sille keskeisiin teemoihin. EU:n budjettia tulee voida arvioida tarpeen mukaan poliittisten prioriteettien huomioon ottamiseksi. Nuorisotyöttömyyden torjunta, muuttoliike sekä turvallisuus ja puolustus ovat tärkeitä aloja, joiden osalta olisi tullut kunnioittaa vähintäänkin komission alkuperäistä esitystä. Italia ilmoitti antavansa kansallisen julistuksen näkemyksistään. Lisäksi se tulee esittelemään keskustelupaperin tulevien rahoituskehysten painopisteistä. Italia muistutti myös Euroopan parlamentin tarttuneen Italian esille nostamiin huoliin ja piti tärkeänä, että parlamentin näkemyksiä toisena lainsäätäjänä kuunnellaan.

Jäsenvaltioista puheenvuoron käyttivät Ruotsi, Britannia ja Saksa. Britannia ilmoitti pidättäytyvänsä äänestyksessä. Ruotsi piti tärkeänä, ettei marraskuussa hyväksyttyä pakettia enää avata, eikä voinut hyväksyä neuvoston liittymistä komission esittämään julistukseen. Saksa ei pitänyt järkevänä avata keskustelua neuvoston mahdollisesta liittymisestä komission julistukseen. Tämä avaisi keskustelun koko paketista uudelleen.

Pj päätti keskustelun toteamalla neuvoston vahvistaneen rahoituskehysten välitarkastelua koskevan ratkaisun. Hyväksyntä on vielä ehdollinen sille, että komission kollegio antaa keskiviikkona vihreää valoa etenemiselle. Tämän jälkeen asia lähetetään Euroopan parlamentin hyväksyttäväksi ensi tilassa.

Suomen edustajat
Valtiosihteeri Samuli Virtanen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
6785/17
6786/17
6786/17 ADD 1
6756/17
6703/17
14942/16 + 7030/17 + 7031/17 + 7031/17 ADD1 + 7031/17 ADD2
7024/17

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, talouspolitiikka, toimielinten väliset suhteet, YAN Yleisten asioiden neuvosto, rahoituskehykset
Hoitaa	**VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TK, TPK, UM, VTV, YM